

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 1 / 2016

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 15, številka 2016 / 1
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.
Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>
Izdaja: [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik: [Marino Kačič](#)
Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Matic Vogrič, Metka Pavšič, Jure Srebrovič,
Safet Baltič, Slavica Bukovec Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====
Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščiten z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

=====

KAZALO

UVODNIK: eBralec – nov sintetizator govora slovenskega jezika s človeškim glasom

Marino Kačič

AVTOPORTRET: Ana Oražem

Ljubezen do narave in vrta mi je zlezla pod kožo

POPOTNIŠKI UTRINKI: S tandemom na Camino po Sloveniji

Rezka in Brane Arnuš

INTEGRACIJA: Kakšen je lesket slepote?

(odgovor se skriva v verzih Valterja Čučkoviča)

Slavica Bukovec Zupanič

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Postopek uveljavljanja tehničnega pripomočka po ZIMI

Brane But

DOBRO JE VEDETI: Kratkovidnost

Matjaž Mihelčič, M.Sc., optometrist

PAMETNI TELEFONI: Predstavitev GPS navigacijskih aplikacij za IOS naprave (1. del)

Safet Baltič

NAMIGI IN NASVETI: Najboljši brezplačni protivirusni programi za Android, Chrome za iOS hitrejši in zanesljivejši

Brane But

OGLASNA DESKA: Balabolka (Blebetalka) - program za glasno branje poljubnega besedila

Jožef Gregorc

NOVIČKE: Neposredni vid slepih po Browningovi metodi je gledanje brez fizičnih oči, Prihajajo leteči avtomobili, na voljo pametni telefoni s smešno nizko ceno, Microsoft izdal inovativno tipkovnico Hub Keyboard, Facebook se je poslovil od XMPP klientov

Jure Srebrovič

UVODNIK: eBralec – nov sintetizator govora slovenskega jezika s človeškim glasom

Avtor: *Marino Kačič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Sredi januarja 2016 je bil predan v uporabo nov sintetizator slovenskega jezika z imenom eBralec. Glede na to, da ga slepi in slabovidni uporabniki lahko dobijo v brezplačno uporabo, je sedaj primeren trenutek, da o eBralcu nekaj napišemo. Drugi povod za pisanje pa je bil mešan odziv prvih uporabnikov začetne različice eBralca (3.0). Na forumu sem zbral njihove pripombe, predloge in vprašanja ter jih poslal na ZDSSS, ki jih je posredovala razvijalcem. Na to pismo je prišel dvojni odziv: s strani dr. Jerneje Žganec Gros (članica razvojne ekipe) je prišlo pojasnilo o eBralcu, njegovem razvoju in prihodnjih namenih. Drugi odziv razvojne ekipe pa je bil ta, da je takoj vključila večji del pripomb, predlogov in prepoznanih napak v razvoj in izdelala novo različico eBralca, ki je bila že v tednu dni na voljo za uporabo. V tem članku lahko preberete: opis eBralca, pojasnila o nadaljnjem razvoju, ključne informacije za pridobitev licence in tehnično podporo ter povezava do več informacij o eBralcu.

Predstavitev eBralca

eBralec, novi sintetizator govora slovenskega jezika, je bil razvit v okviru projekta Knjižnica slepih in slabovidnih, ki ga je izvajala Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije. Nastajal je v sodelovanju dveh slovenskih jezikovno-tehnoloških podjetij, Amebis d.o.o. in Alpineon d.o.o., ki sta združili znanje s področja obdelave govorne tehnologije ter jezikovnih podatkov, kot podizvajalec pa se jima je pridružila raziskovalna organizacija Institut Jožef Štefan.

eBralec omogoča prebiranje poljubnih elektronsko shranjenih besedil, zapisanih v slovenskem jeziku. To lahko počnemo v samostojni aplikaciji imenovani eBralec mini. Lahko pa ga vključimo v bralnike ali povečevalnike zaslona, ki jih pri svojem delu uporabljajo slepi in slabovidni. Kakovost nove sinteze govora je na relativno visoki ravni, saj se povsem približa naravnemu govoru. Poglavitna prednost eBralca v primerjavi s predhodnimi sintetizatorji govora za slovenski jezik, kot so Proteus, Govorec ter eSpeak, je v občutno višji stopnji naravnosti rezultirajočega sintetičnega govora. Na željo uporabnikov je bila velikost pomnilniškega prostora, potrebnega za namestitve ter delovanje sintetizatorja govora, ohranjena na ravni prejšnje Govorčeve oz. Proteusove. To je narekovalo tudi izvedbeno različico končnega sintetizatorja govora, ki temelji na parametrični predstavitvi zakonitosti govora v slovenskem jeziku. Teh zakonitosti se sintetizator govora nauči samodejno na podlagi obsežnega učnega govornega korpusa, ki je bil posnet posebej za te namene, in vključuje relevantne akustične ter prozodijske fenomene, ki so značilni za govorjeno slovenščino.

Nova glasova eBralca sta moški glas, eBralec Renato, ter ženski glas, eBralec Maja. Ženski glas eBralec Maja predstavlja prvi ženski sintetični glas, ki je na voljo za slovenščino, in je bil že dolgo na spisku želja slepih in slabovidnih uporabnikov. Za uporabnike, ki so bili vajeni predhodnikov eBralca, so razvijalci v eBralca vključili tudi glasove iz Govorca, razmišljajo pa tudi o vključitvi Proteusovih glasov.

Izboljšave in popravki eBralca

Uporabnikom je že na voljo nova verzija eBralca, 3.1., ki vsebuje številne izboljšave in popravke sintetizatorja govora. Razvojna ekipa jih je oblikovala kot odgovore na predloge uporabnikov ter na prejeta poročila o zaznanih hroščih v delovanju programske opreme. Pri objavi obvestila o razpoložljivi nadgradnji eBralec 3.1 so se sicer pokazale določene pomanjkljivosti in težave, ki jih razvojna ekipa pospešeno preučuje in odpravlja. Popravek eBralec 3.2, ki je odpravil te težave, je bil narejen kot odziv na zadnje pripombe in predloge. V tem popravku je na željo uporabnikov tudi bližnjica do sistemskih nastavitvev govornega vmesnika SAPI zamenjana z bližnjico do nastavitvev glasov eBralec.

Najbolj pereče pomanjkljivosti eBralca, kot so denimo želja po povečanju glasnosti novih glasov eBralec Renato ter eBralec Maja, so v nadgradnji 3.1. že vključene do mere, ki še ne vpliva na kakovost sinteze govora. Dodatno povečevanje glasnosti bi že občutno vplivalo na kakovost produkta, zato se uporabnikom, ki bi želeli še bolj glasno sintezo, priporoča, da uporabijo aktivne zvočnike in tam nastavijo zeleno raven glasnosti.

V različici 3.1. deluje tudi nastavev, s katero lahko izklopimo branje znanih okrajšav s celimi besedami, ki je bila sicer predvidena že v verziji 3.0, a v prvotni verziji še ni delovala. Uporabniki, ki želijo, da jim sintetizator govora prebira tudi enote in druge pogoste okrajšave, kot so denimo dr. kot doktor, morajo to nastavev vklopiti v okviru nastavitvev besednika, v privzetih nastavitvah je namreč izklopljena.

Poleg tega nova verzija vsebuje tudi popravke nekaterih hroščev, ki so prekinjali in onemogočali uporabo in delovanje programa. Tako je bila denimo popravljena napaka, zaradi katere je lahko prišlo do zaustavitve eBralca med branjem zelo dolgih povedi. Popravljena je tudi napaka, zaradi katere je po prekinjenem branju ob naslednjem branju lahko prišlo do zaustavitve sintetizatorja. Napake, zaradi katere branje dokumentov v Adobe Reader na Windowsih 8 in novejših verzijah ni delovalo, v novi verziji več ni.

Verzija 3.1. vključuje tudi delo razvojne ekipe na izboljševanju učinkovitosti posameznih modulov sintetizatorja govora, kot je denimo nadgradnja jezikovnega jedra, ki v novi različici omogoča boljše napovedovanje izgovarjave v primeru homografov, torej besed, ki se enako zapišejo, se pa lahko izgovarjajo različno. Prav tako so pri napovedovanju prozodijskih parametrov dolžine premorov med povedmi zdaj bolj pravilno nastavljene.

Razvoj eBralca v prihodnosti

Razvojna ekipa pravi, da preučuje, kako bi lahko dodatno povečala odzivnost sintetizatorja govora. Že verzija 3.1 prinaša določeno pohitritev. Pogon za sintezo govora zdaj namreč uporablja vsa razpoložljiva procesorska jedra, tako da je zakasnitev govornega signala med poslušanjem čim manjša. Nekateri uporabniki poročajo tudi o zakasnitvah pri predvajanju govora v povezavi z bralniki zaslona pri hitrem premikanju čez zaslon oziroma po menijih. Da ne bi več prihajalo glede tega do težav, bodo v kratkem pripravljena navodila za ustrezne nastavitve bralnikov zaslona.

Uporabniki, ki sintetizator govora pogosto uporabljajo za črkovanje v kombinaciji z bralniki zaslona, so izrazili željo po bolj razločni izgovarjavi posamičnih črk. Razvojnna ekipa preučuje različne možnosti, s katerimi bi lahko povečala razumljivost sintetičnega govora ob črkovanju. Žal težava ni preprosto rešljiva, ker zahteva snemanje dodatnih govornih korpusov ter precejšen vložek v razvoj hibridnega modela za sintezo govora.

Pomembne informacije:

1. Pridobitev licence: eBralec za osebno nekomercialno uporabo na osebnih računalnikih je brezplačen v okviru ustanov javnega sektorja in za slepe in slabovidne ter osebe z motnjami branja. Za brezplačno distribucijo licenc slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja skrbi Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije. Omenjeni upravičenci za pridobitev licence pišite na info@ks-ess.si, ostali upravičenci za pridobitev brezplačnega eBralca pa pošljite elektronsko pošto na info@ebralec.si

2. Tehnična pomoč in predlogi za izboljšave: uporabniki, ki ste licenco za uporabo eBralca pridobili prek ZDSSS oz. Medobčinskih društev slepih in slabovidnih, tehnične težave pri uporabi eBralca ali predloge za izboljšave sintetizatorja govora posredujte na: info@kss-ess.si

3. Slepi in slabovidni obiščite za več informacij spletno stran: <http://www.kss-ess.si/ebralec-sintetizator-govora-slovenskega-jezika/>

4. Videči, podjetja, ustanove in kdor želi še več informacij, obiščite: <http://ebralec.si/>

[Na vrh](#)

AVTOPORTRET: Ana Oražem

Ljubezen do narave in vrta mi je zlezla pod kožo

Lektoriranje: *Metka Pavšič*

[Pošljij komentar](#)

Rodila sem se v majhni prekmurski vasici Ižakovci leta 1960 kot četrti od petih otrok. Zrasla sem v enostarševski družini, saj mi je pri štirih letih umrl oče. Imam dve sestri in dva brata. Izmed vseh imam le jaz okvaro vida. Že v zgodnjem otroštvu je mama opazila, da nekaj ni v redu, saj sem drobne stvari in predmete iskala z roko. Na pregledu pri okulistu so ugotovili, da imam Myopio altissimo, se pravi degenerativno myopijo. Kljub visoki dioptriji sem obiskovala osnovno šolo v domačem okolju. Težave sem imela pri prepisovanju s table, saj nisem mogla vsega prepisati. Kadar nisem vsega uspela prepisati v šoli, sem si sposodila zvezke in stvari dokončala doma. Pri prepisovanju zvezkov mi je velikokrat pomagala prijateljica Amalka, da sva hitreje

končali z delom in je zato ostalo več časa za igro. Kljub temu se svojega manjka nekako nisem zavedala in sem si zastavljala enakovredne cilje kot dobro videči otroci. Nekako z lahkoto sem premagovala svoje tegobe. Le, ko smo otroci hodili nabirat gozdne jagode, polže in druge darove narave, me je jezilo in žalostilo, ker sem nabrala veliko manj kot drugi. Nekako mi ni hotelo biti jasno zakaj, saj sem se zelo trudila. V celem otroštvu in zgodnji mladosti sem enakovredno pomagala na kmetiji, s katero smo se preživljali. Ljubezen do narave in vrta mi je zlezla pod kožo, zato se še danes tam počutim najbolje. V veliko oporo so mi bili tudi mama ter bratje in sestre.

Šele po končani osnovni šoli sem se zavedla resnosti situacije, ko sem pri vpisu v srednjo šolo za zdravstvo morala opraviti kup zdravniških preiskav v zvezi z vidom. Po pregledih so mi odsvetovali vpis v to šolo. Sebe v poklicu nisem videla drugje kot ob bolniški postelji, zato smo se z očesnim zdravnikom in ravnateljico šole dogovorili, da bom kljub temu poizkusila z izobraževanjem na tej šoli, če pa na praksi ne bi bila uspešna, bi skupaj izbrali drugo smer izobraževanja. Šlo je zelo dobro in tako sem ostala v tej šoli ter jo tudi uspešno dokončala.

Po šolanju sem se iz Prekmurja preselila v Ljubljano, kjer sem se zaposlila v Kliničnem centru na Kliniki za urologijo. Po osmih letih službovanja so mi zaradi ponavljajočih se krvavitev v makuli očesa in s posledično hudim poslabšanjem vida prilagodili delovno mesto. K sreči sem bila kar prilagodljiva, pa tudi pri večini sodelavk in sodelavcev sem naletela na razumevanje, zato sem tam delala 25 let, potem je pa vid že tako nazadoval, da več nisem bila sigurna v sebe in tudi zdravniškega sistematskega pregleda nisem več uspešno opravila, zaradi tega so me leta 2004 upokojili. Ko sem potegnila črto pod obdobje mojega službovanja, sem ugotovila, da sem sodelavcem premalo predstavila svoje težave pri delu, s tem pa bi se lahko izognila tudi tistim tegobam, ki sem jih kdaj pa kdaj imela zaradi vida. Vzrok

za to je bil v tem, ker sem se bala, da mi ne bi zaupali strokovnih nalog, saj sem vedno odgovorno presodila, kaj lahko naredim in česa se ne smem lotiti.

Po upokojitvi sem morala življenje zastaviti na novo. Kar naenkrat sem imela veliko prostega časa, ki ga je bilo potrebno nekako zapolniti. Začela sem zahajati na MDSS Ljubljana, kjer sem bila včlanjena, a do upokojitve neaktivna. Spoznala sem nove ljudi in kmalu sem prevzela skupino za samopomoč. Vodila sem jo približno dve leti. Dva mandata sem bila v izvršnem odboru MDSS Ljubljana, za ponovno kandidaturo se nisem odločila, ker se ne strinjam s politiko društva. Pri KPŠRD Karel Jeraj sodelujem v recitacijskem krožku. To je moje posebno veselje, saj mi je od mladih nog pri srcu lepa pesem. Vsake toliko časa tudi sama napišem kakšno pesem za dušo, a moram dobiti trenutni navdih. Po planu ne gre in ne gre.

V društvu YHD sodelujem pri vrstniškem svetovanju, kjer se vrstniške svetovalke izobražujemo za pomoč vrstnikom po hendikepu, da lažje najdejo rešitev za svoj problem. Tu sodelujem približno osem let. Predstavlja mi zadovoljstvo, ko srečam koga, ki je z našo podporo našel rešitev. Tudi svetovalke med sabo si nudimo podporo, če katera naleti na problem za katerega sama ne najde rešitve. Ta skupina me bogati in veseli me, da se naših srečanj udeležuje čedalje več ljudi. Delujemo po načelu zaupnosti, kar daje vrednost in težo naši skupini.

Dve leti sem hodila spremljat umirajoče v hišo Hospica. Zelo mi je bilo žal, ko so jo zaprli, saj je tam marsikdo našel prijazno in toplo zadnje zatočišče.

Zelo rada zahajam tudi v gledališče. Z možem imava tako prakso, da mi pred predstavo na hitro opiše sceno in kostume, po predstavi pa še dorečeva stvari, ki jim nisem mogla slediti. S prijatelji, včasih pa tudi sama z možem, delava dolge pohode. Ni ga čez dih narave, ki je do vseh enaka.

Moje posebno veselje je vrtnarjenje. Ko pod rokami začutim rastlino, me navdaja radost. Na vrtu najdem veselje in mir, pa tudi to me veseli, da je lastnoročno pridelana hrana neškropljena in zato zdrava. Pri malih rastlinah mi pomaga mož, ko so pa že tako velike, da jih lahko otipam, se znajdem sama. Z veseljem to hrano tudi pripravim za družino. Pri shranjevanju vsega, kar zraste, običajno sodeluje cela družina.

Zelo rada tudi plešem. Ko je nastopilo poslabšanje vida, sem za nekaj časa s to dejavnostjo nazadovala, ker sem se počutila izgubljeno v prostoru, sedaj je pa že bolje. Veselje v noge se je vrnilo. Zavedam se, da moram več časa posvetiti novim prilagoditvam. Sedaj sem v fazi nabave novega računalnika. Ker z Zoom textom ne gre več, se bo potrebno navaditi na Govorca. To je plan za letošnje leto.

Najdragocenejše v mojem življenju je družina, ki sem si jo ustvarila leta 1983. Z možem sva ustvarila dom hčerki Tini in sinu Mihi. Sedaj se je naša družina že povečala. Sem srečna babica petletnemu vnuku Jaku. Fantič je moja vzpodbuda, saj mi je vid zelo opešal, pa tudi težko sem se sprijaznila s tako veliko izgubo naenkrat, saj je hudo poslabšanje nastopilo vzporedno z drugimi zdravstvenimi težavami. Toda, vse kar se dobro konča, nas krepi. Sedaj sem že mnogo bolje in se veselim življenja. Ostalo mi je le nekoliko ostanka vida, zato rabim nove prilagoditve in novo učenje.

[Na vrh](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: S tandemom na Camino po Sloveniji

Avtorica: *Rezka in Brane Arnuš*

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

[Pošljí komentar](#)

Lep, sončen pomladanski dan je. Sama sem doma. »Danes pa bom lahko ušla sama s svojim kolesom na krajšo vožnjo,« si mislim. Kolesarim po gozdni poti. Makadam. Saj imam širše gume, da bolj primejo. Tukaj redko pripelje kakšen avto, pa tudi slišala ga bom. Veselo vrtim pedala, diham svež gozdni zrak. Naenkrat pa pred mojim kolesom mati z dvema otrokoma. Odskočijo, mene pa oblije pot. Vsa se tresem. Čudno me pogledajo, nič ne rečejo, le kaj si mislijo. Potrta odpeljem nazaj proti domu. Tako sem se sama prepričala, da več ne morem sama voziti kolesa. Mož in sin sta mi že dolgo dopovedovala, da ne smem več sama kolesariti, pripravljala sta me na tandem. S solzami v očeh je kolo odšlo v druge roke, mi pa v iskanje in lov za primernim tandemom. Kjerkoli je bilo možno sva jih poskušala voziti. Bili so težki, nerodni, nestabilni, sedela sem zadaj, nič nisem videla kam peljemo. Groza, strah, nemoč in nesvobodnost. Iskali smo, iskali in ko sem prvič sedla nanj in sva z možem prekolesarila prve metre, je bil moj. Tudi zelo visoka cena kolesa me ni niti za trenutek odbila. Tudi jaz sem delala, v življenju nekaj zaslužila, zakaj si nebi namesto avta kupila dober tandem.

Začeli so se prvi kilometri. Najprej sva vozila po ravnih terenih. »Kako strme klance nama bo uspelo prevoziti,« sem se spraševala. Sledili so vzponi, lažji, krajši, vse daljše poti. Porajale so se želje po daljših turah, večdnevni. Strah, bova zmogla? Tako je dozorela želja, da prekolesariva slovensko kolesarsko Jakobovo pot od Obrežja do Trsta.

Start je bil 23. julija ob 7. uri zjutraj v slovenski vasi pri mejnem prehodu Obrežje. Sosed je na avtomobilsko prikolico pokonci naložil najin tandem in naju s prtjago za pet dni kolesarjenja odpeljal iz Dolenjskih Toplic na startno mesto. Začuden pogledi udeležencev kolesarjenja na najino kolo. »Kaj se pa gresta frajerja afne guncat s tem kolesom,« si najbrž mislijo. Vodja poti Helena in Frenk sta namreč edina vedela, da bova vozila tandem, ker sem jaz slabovidna. Bilo nas je dvajset kolesarjev. Nekaj parov, kolesark in kolesarjev opremljenih in oblečenih v prav ta namen narejene drese. »Jaz sem Marjetka,« pristopi ženska. Stisk roke. Zasijalo je sonce. Začutila sem topel pogled. Nasmeh in iskrice v očeh. Po blagoslovu koles smo odpeljali. Hitro se je pot pričela vzpenjati. Vsi prepoteni po strmem vzponu in zadnjih peš prehojenih metrih smo prispeli do prve Jakobove cerkve. Domačini so nas postregli z domačimi dobrotami. Med predstavitvijo cerkve sem začutila veliko utrujenost in razmišljala ali nama bo uspelo prevoziti celotno pot. Na sebi sem čutila poglede ostalih kolesarjev, saj niso še nikoli imeli med sabo slabovidnega kolesarja. Oba z možem sva se tudi obremenjevala ali bo ta pot za naju premagljiva. Sklenila sva, da se s tem ne bova obremenjevala, ampak bova šla korak za korakom. Sledil je spust, ovinki, vse večja hitrost. Primem se za rob sedeža kjer sedim, noge so na mojih pedalih. Mimo naju drvijo polja, njive, travniki, drevesa, leseni kozolci. Z vidom poskušam slediti svetlobi in smeri poti, da bi se na ovinkih nagibala v pravo smer in s tem omogočala možu lažje krmiljenje. Prehitevava kolesarje. V skupini smo različnih starosti. Sem druga najstarejša kolesarka. Po postanku v podgorjanski vasi s cerkvijo sv. Jakoba nas je pot vodila v ravninski del proti Kostanjevici na Krki. Sonce je vse bolj grelo, z obema

rokama sem na glavi držala majčko, da mi je delala senco. Pravi plapolajoči baldahin v vetru. Po osvežitvi v reki Krki in po daljšem postanku smo se spet začeli vzpenjati proti vznožju Gorjancev. Zaslišim šumenje krošenj dreves, ki se vsebolj približuje. Z vetrom pridejo tudi prve kaplje. Dežuje. Prispemo do vinogradov in vedrimo v eni od zidanic. Dež preneha, spuščamo se do našega prvega prenočišča - kmečkega turizma v Novem Lurdu. Zadišalo je po belokranjski pogači in obari. Na skupnih ležiščih vsak potihno razmišlja kako bo šlo naprej. Le nekaj iz skupine nas prvič kolesari na tej poti. Poslušava udeležence kolesarjenja prejšnjih let, kaj nas še čaka, kje so najtežji vzponi, klanci do 20 odstotkov vzpona...

Drugi dan nas je pot peljala do Kartuzije Pleterje, pa spet vzponi nad Šentjernej, pa spusti... Po več sto metrov višinskih razlik. Kolesarimo med vinogradi, skozi gozdove, med travniki, polji. Vonjam cvetočo otavo, pa spet pokošeno otavo, ob gozdnih poteh vonj ciklam... Po poljih vonjam sladki vonj cvetoče koruze. Slišim vsako ptičje petje. Žal so prenehali žvrgoleti murenčki, začeli so že črički, vendar šele ob večerih in ponoči. Vsako leto težko čakam prvo petje murenčkov. Vem kateri dan in kje sem jih letos zaslišala prvič. Skupina se spet počaka in skupaj se odpeljemo proti Kapitlju v Novem mestu. Ob poteh po Dolenjski nas domačini veselo pozdravljajo. Vabijo nas na domače dobrote in pijačo, celo sladkih fig smo deležni. Nadaljevali smo ob Krki, pa spet rahli vzponi mimo Jakobovih cerkva. Noge pa kar vrtijo kolo. Pa se spet potopim v razmišljanje. »Bi še nadaljevala, če bi bila sama,« se sprašujem. Nekateri so že malo naprej. »Pritisni, klanec je,« mi zavpije mož. Večkrat ne vidim, ne čutim, kdaj se začne cesta vzpenjati, jaz vrtim kolo neodvisno od moževega vrtenja. Kolo ima dve ločeni verigi. Res je klanec. Mislila sem, da greva navzdol. Postopoma se je začel eden od najbolj strmih vzponov tega kolesarjenja. Kmalu sestopiva, porivava kolo med trtami, vinskimi hrami. Ozreva se navzdol, krasen pogled na dolino. Zadnji del poti do cilja drugega dne sva kolesarila. Vesela sem, vriskam, maham z rokami, vsem je uspelo. Prišli smo na Vrhtrebne, od koder je razgled na vse strani, vidi se praktično cela Slovenija. Po dobri večerji in osvežilnem tuširanju utrujena zaspim na skupnem ležišču. Ponoči gmi, se bliska. Zlije se nevihta.

V svežem jutru se po strmem klancu spustimo v Dobrnič, pa spet v klanec in po hribovskih in dolinah Dolenjske vse do samostana v Stični. V samostanski cerkvi ob spremljavi ustne harmonike mrmramo pomirjajočo pesem. Stopimo v križni hodnik samostana. Slikarska razstava slabovidnih Slovenije. Stopim pred moji sliki. Obrazložim kako slikam, kaj sem, kaj slikam, o mojih razstavah... Seveda sva z možem tudi pri slikanju tandem. Ob mojem doživetem podajanju o mojem ustvarjanju začudeni obrazi, brez besed in s solzami v očeh. «A tudi berete slepi,« me sprašujejo. Počasi so se upali spregovoriti o slepoti. Kolesarili smo naprej po naši poti, malo vedrili, pa spet gor in navzdol proti Ljubljani. Peljemo se po Dolenjski cesti, strpno v gosjem redu en za drugim po kolesarski poti. Rdeč semafor, pa spet naprej, avtomobili brnijo, kolesa drvijo, na hitro se moramo ustaviti, hitro speljati, to je zelo stresno zame, z rokami trdo stiskam sedež, vsa sem napeta, vendar zaupam možu. Krmari najino kolo, ki je kot težak motor po ljubljanskih ulicah, med ljudmi, stebrički, semaforji, pločniki, gor in dol... Srečno prikolesarimo do cerkve sv. Jakoba v Ljubljani. Tu je bila zvečer osrednja maša ob 15-letnici Jakobovčkov. Po Sloveniji vodi Jakobova pešpot, zadnjih nekaj let še kolesarska. Naša pot je osrednje-slovenska, ki je dolga 335 km in ima 5270 višinskih metrov. Obstajata še gorenjska in prekmurska veja Jakobove poti. Ob jubileju se je zbralo veliko popotnikov iz cele

Slovenije. Maševal je nadškof Stanislav Zore. Kolesa smo pustili v župnišču in prespali vsak pri svojem gostitelju. Ponoči je deževalo brez prestanka. «Če bo zjutraj deževalo bomo mogoče prekinili kolesarjenje,» sem si mislila.

Ampak zjutraj ob sedmih smo bili že vsi zbrani pred cerkvijo in kljub rahlemu dežju nadaljevali naše kolesarjenje. Na copate sem dala polivinilaste vrečke, oblekla pelerino, a ker nisem mogla obračati pedal je bil mož primoran biti voznik rikše. Jaz sem sedela na sedežu kot na fotelju. Sreča, da je bila vožnja po ravnini ljubljanskega barja doga le deset kilometrov, potem pa je dež prenehal in v vrhniški klanec smo kolesarili že v soncu. Klanec se je kar vlekel, vse manj sem poganjala, močne moževe noge in volja sta naju pripeljala do vrha. Sledi hiter spust čez Notranjsko. Mož mi z glavo ob moji razlaga kaj vidi. Sproščeno voziva po dolinah in vzponih mimo hiš, kmetij, skozi vasi s petelinjim petjem in kokošjim kokodakanjem. Skupina se ustavlja, počaka se slabše, strpno, mirno in s potrpežljivostjo eden do drugega. Vozimo kilometer za kilometrom. Zagledamo Nanos, slišim hrup avtomobilov z avtoceste, zavijemo v Razdrto na zadnjo nočitev.

Zadnji dan kolesarjenja nadaljujemo pot. Nnoge kar vrtijo, vrtijo, kot da so se navadile na obremenitve. Preblisk v moji glavi: »Zmogla bova.« Toda pred nami je še zadnji zelo težak klanec Vrabče. Tu je bila kriza, tresla sem se, premalo sem zajtrkovala. »pojej čokolado,« mi reče mož. Še rajši bi vzela košček kruha, ta mi najbolj pomaga. Klanec se je vlekel, mož je moral sam potiskati kolo. Počasi je prišla čokolada in vse je bilo lažje. Iskala sem tiste oči, katere sem začutila prvo jutro ob spoznavanju kolesarjev. Našla sem jih, najine oči so se srečale, tudi te oči so mi pomagale naprej. Kako smo spet uživali ob spustu. Po dolenjskih gričih in notranjskih planotah se pred nami odpira drugačen svet, kraške vasi s kamnitimi cerkvicami, hišami z bolj ravnimi strehami, kamnitimi ograjami, kraški vinogradi z nizkimi trtami... Vse bolj se ogreva. Ustavljamo se pri Jakobovih cerkvah, pojemo. Ko pridemo iz gozdička na sončen svet zaslišim petje škržata, znanilca, da se bližamo Primorski. »Ali je kdo slišal škržata,« sprašujem. Seveda ne. Kot slabovidna zaznavam okolico s poslušanjem in vonjanjem bolj kot ostali. Mož, kljub velikemu naporu pri vožnji kolesa za dva uživa, saj ve, da mi nudi veliko veselja. Na najinem tandemu je kljub naporom prijetno za oba, saj sva drug ob drugem. Lahko se pogovarjava in skupaj uživava. Spremenila se je barva črt na cesti, vstopili smo v Italijo, naprej v Občine in v Trst, naš cilj. Prišli smo na razgledno točko nad Trstom. Pod nami je bilo mesto, morje. S solzami v očeh sva se objela. Gledala sem mesto in jokala. Res mi je bilo dano, da sem prekolesarila to pot. Hvala možu, celi skupini. Ne vem, če bi nama uspelo brez skupinskega duha, strpnosti, potrpežljivosti in spodbude vseh. Eden za drugim smo se spretno spuščali po ozkih in strmih ulicah Trsta do obale. Tu imamo postanek. Stopim do morja. Z roko v vodi poslušam valovanje morja. Zakaj potovanja, pa s kolesom, kilometri in kilometri. Kako lepo bi mi bilo doma, ležala bi na soncu, brala knjigo, razmišljala o slikanju. Da zmoreš takšno pot, je bilo potrebno od začetka kolesarske sezone prevoziti kar nekaj kilometrov, krepilo se je telo, sprostile so se misli, marsikaj sva doživela, srečala veliko ljudi, videla mnogo krajev, v katere z avtomobilom ne bi nikoli šla. Da bi nama le zdravje služilo še naprej. Iz Trsta smo po manj prometni cesti in po Parencanki prikolesarili do železniške postaje v Kopru. Kolesa smo naložili na vlak. Sledil je povratek v Ljubljano. Na vlaku smo klepetali, se še bolje spoznali. Stkala so se prijateljstva in govora o naslednjih kolesarskih podvigih ni bilo konca. Ob prisrčnem slovesu nama sopotniki govorijo: »Rezka hvala, bali smo se kako bo šlo s

slabovidno kolesarko. Vse sta nas presenetila, bila sta svetla lučka in dodana vrednost našega kolesarjenja.«

Upava, da bova, če nama bo le zdravje služilo prevozila še kakšno Jakobovo pot.

[Na vrh](#)

INTEGRACIJA: Kakšen je lesket slepote?

(odgovor se skriva v verzih Valterja Čučkoviča)

Avtor: *Slavica Bukovec Zupanič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Izdaja proznega dela ali pesniške zbirke je za vsakega posameznika nepozaben dogodek; še toliko bolj, če gre za literarni prvenec. Tudi med slepimi in slabovidnimi je kar nekaj tistih, ki se ponašajo z avtorstvom kakšnega knjižnega dela. Zagotovo bodo, prav iz tega razloga, zadnji decembrski dnevi lanskega leta ostali nepozabni za člana Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Maribor, Valterja Čučkoviča. Pri Mariborski literarni družbi je namreč, v nakladi 300 izvodov, izšla njegova prva pesniška zbirka, ki ji je Čučkovič dal pomenljiv naslov Lesket slepote.

Ob izidu zbirke se bo njen avtor predstavil bralcem Rikossa ter z njimi podelil svoje občutke. No, lahko bi rekli: »Poet je pripravljen razkriti svojo dušo.« A dovolimo na samem začetku, da se nam pesnik predstavi.

»Rojen sem bil leta 1959 v Mariboru in sem v njem preživel tudi otroštvo. Približno dve leti po rojstvu so ugotovili, da zelo slabo vidim. Začeli so se redni obiski pri okulistih in sledile so operacije. Žal vsi ti posegi mojim očem niso prinesli izboljšanja. Ko je napočil čas šolanja, sem moral v Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljano. Tu sem leta 1972 tudi dokončno oslepel. Po končani osemletki sem nadaljeval izobraževanje na Srednji medicinski šoli v Beogradu. Kmalu po koncu šolanja sem se zaposlil kot maser v Športno-rekreacijskem centru Pristan v Mariboru, kjer sem delal do upokojitve.

Skozi večji del življenja me spremljajo različni hobiji; med drugim rad berem in pišem pesmi. Zanimajo me tudi zgodovina, zemljepis in glasba. Aktivno se ukvarjam z vrtnim kegljanjem in šahom.«

Vprašanje: »V katerem življenjskem obdobju se je torej pojavila potreba po izražanju v verzih?«

Odgovor: »Nekako imam dva začetka. Od prvega sicer ni ostalo nič, ker sem vse pesmi uničil. Bolj resno pa se je potem začelo leta 1997-98 in od takrat to še vedno traja.«

Vprašanje: »Kje pa je vir, iz katerega črpaš snov za pesmi, skratka od kod prihaja navdih?«

Odgovor: »Največ iz samega sebe, iz vsakdanjega življenja, kakšna impresija se pojavi tudi ob branju literature. Posegam tudi v fantazijo in domišljijo, opevam pa 4 osnovne elemente: ljubezen, morje, vino in noč.«

Vprašanje: »Če pri pisanju izhajaš iz samega sebe in je slepota del tebe, se potem omenjena tematika pogosto pojavlja v tvojih pesmih?«

Odgovor: »Niti ne, je sicer nekaj tega prisotnega, ne pa v takšni meri, kot bi si človek mislil ali pa kot bi lahko bilo. Pretiravati s tem pa res ne gre.«

Vprašanje: »Navdih pride nenadoma, ne izbira ne kraja, ne časa. Na kak način si najraje zabeležiš porajajoče ideje, da ne potonejo v pozabo?«

Odgovor: »V glavnem si pomagam z diktafonom, posnamem si izhodišče, končni izdelek nastane šele, ko idejo prenesem na papir. No, glede tega sem jaz še v kamni dobi, najraje imam brajev pisalni stroj v naročju.«

Vprašanje: »So bile tvoje pesmi že pred izidom zbirke kje javno predstavljene?«

Odgovor: »Prvič sem se javno pojavil leta 2005 na prvem srečanju slepih in slabovidnih literatov, ki ga je pri Združenju prijateljev slepih organiziral Zvonko Perlič. Sledili so nastopi v dveh mariborskih knjižnicah, junija 2013 sem imel nastop v okviru EPK, ko je bil Maribor gostitelj evropske prestolnice kulture. Istega leta sem se predstavil tudi na Festivalu drugačnosti v Slovenj Gradcu ter na srečanju seniorjev, ki ga organizira JSKD – Javni sklad za kulturno dejavnost. Že kar nekaj časa pa pošiljam pesmi v spletno literarno revijo Locutio, katere ustanovitelj je Marjan Pungartnik, sicer tudi urednik moje pesniške zbirke.«

Kaj torej v uvodu k Čučkovičevi pesniški zbirki pravi Marjan Pungartnik, pesnik in urednik ter učitelj kreativnega pisanja?

V spremni besedi, ki ji je Pungartnik dal naslov Lesket duše, je zapisal, da je knjigo prebiral ob spominu na slepa mladostna prijatelja; prvega iz gimnazijskih in drugega iz študentskih let. Po urednikovih besedah se v pesmi Lesket slepote, po kateri je avtor poimenoval celotno zbirko, izmenjata videnji – od zunaj, iz videza, in od znotraj, torej iz duše, saj je videti navkljub izgorelemu vidu predvsem stvar duše. O izrazu lesket pa urednik meni: »Gre najprej za fizični pojav nedoločljive svetlobe, nekaj, kar ni sposobno oblikovati kontur, z druge strani pa v njem zaznamo sled transcendence, nedoumljivega, dosegljivega samo z intuicijo.«

V Čučkovičevih pesmih, pravi Pungartnik, je osrednja tema ljubezen, ki predstavlja nevidno vez skozi vso zbirko, a vendar to ni zbirka ljubezenske poezije.

»Če Lesket slepote ni zbirka ljubezenske poezije, kaj potem je? Zagotovo je to bolj filozofsko kot kakšno drugo branje, a filozofsko na nek daven, starinski način, ki ga po svoje izraža tudi formalna stran Čučkovičeve poezije. Samo veselimo se lahko bogastva, ki ga prinaša ta zbirka,« je zapisano ob koncu urednikove besede.

Tako torej urednik, a kaj v nadaljevanju pogovora pravi sam pesnik?

Vprašanje: »Kakšni občutki se torej porajajo pri pesniku ob izidu njegove prve pesniške zbirke?«

Odgovor: »Človek se zares počuti zelo dobro. Predvsem pa se mi zdi pomembno, da izid knjige zaokrožuje neko ustvarjalno obdobje.«

Vprašanje: »Koliko pesmi je zbranih v zbirki, kot kaže gre za izpovedno poezijo, kaj pa slog?«

Odgovor: »Izmed nekaj sto svojih pesmi sem jih v zbirko uvrstil 62. Pesmi so lirične in vsebujejo posamezne epske prvine. Verz je prost, o samem slogu pa bi težko kaj rekel, ker ne poznam dovolj literarne teorije.«

Vprašanje: »Bo izidu morda sledila kakšna promocija zbirke?«

Odgovor: »Zbirka je izšla pri Mariborski literarni družbi, predstavitev pa je bila 21. januarja v Literarni hiši na Lentu v Mariboru. Sicer pa moram priznati, da je neznanim avtorjem zelo težko prodreti v slovenski literarni prostor.«

Vprašanje: »Naslov ene od pesmi ter celotne zbirke je »Lesket slepote«. Torej kakšen je potem ta lesket v tvojih očeh?«

Odgovor: »Urednik je v spremni besedi sicer razumel to malo po svoje, a je zanimivo predvsem njegovo doživljanje te moje pesmi. Tudi sam je dal spremni besedi naslov: Lesket duše, gre resnično za čisto njegov osebni aspekt.

Sam sem s pesmijo imel v mislih, kakor si to običajno razlagajo ljudje, da slepota ni popolna tema, temveč ima svojo frekvenco in torej tudi svoj lesket. Slepi sami pa moramo skrbeti, da bo ta čim bolj izrazil.«

Če vam morda pogovor z avtorjem pesniške zbirke »Lesket slepote« še ni razkril odgovora na vprašanje, zastavljeno v naslovu tega prispevka, morda to stori njegova pesem.

LESKET SLEPOTE

Kakšen je lesket oči za vedno oslepelih,
zrkel sij stekleno belih, roženic pregorelih,
kje je ognja topel žar, ki iz zenic lije,
srcá mehkože nežna slutnja, ki duha razkrije ?

Molk oči trpeče duše bridkega izgleda,
nemo pričujoča maska mrtvega pogleda,
brez leska bliska tih obup raz grenak obraz,
le ustne blede smehljajoče zavračajo poraz.

Ni nam dana božja moč prebuditi sanje,
očem vrniti ognja luč, življenje vnesti vanje,
drugače gre dobroto dati in srca polet,
ni slepota tisto zlo, ki temni lesket.

[Na vrh](#)

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Postopek uveljavljanja tehničnega pripomočka po ZIMI

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

Marsikomu bo lahko v pomoč pri uveljavljanju tehničnih pripomočkov po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov in Pravilniku o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila, če natančno navedemo postopek uveljavljanja te pravice. Koraki so naslednji:

1. Izpolnitev vloge, ki mora vsebovati:

- ime in priimek vlagatelja, EMŠO, naslov prebivališča,
- šifro in naziv pripomočka, ki ga želi vlagatelj uveljaviti,
- izvid zdravnika okulista – navedeno mora biti, katero kategorijo slepote ali slabovidnosti po definiciji slepote in slabovidnosti ima vlagatelj,
- navedbo o priznanem statusu invalida po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb, če vlagatelj status ima,
- navedbo o prejemanju denarne socialne pomoči, če jo ob vložitvi vloge prejema,
- datum vložitve in podpis vlagatelja ali zakonitega zastopnika.
- Z eno vlogo lahko vlagatelj zaprosi za več tehničnih pripomočkov hkrati.

2. Posebna dokazila, ki so pogoj za uveljavitev tehničnega pripomočka in se priložijo k vlogi (to izhaja iz liste tehničnih pripomočkov):

a) za mobilni telefon ali tablični računalnik ali prenosni osebni računalnik):

- potrdilo o usposobljenosti za uporabo pripomočka (od ZDSSS),

b) za programski vmesnik za uporabo osebnega računalnika za slepe ali programski vmesnik za osebni računalnik za povečavo in branje:

- potrdilo o usposobljenosti za uporabo pripomočka (od ZDSSS),
- upravna enota še pridobi izvedensko mnenje o upravičenosti do uveljavitve zahtevnejšega tehničnega pripomočka.

3. Vlogo vlagatelj vložijo pri kateri koli upravni enoti.

4. Upravna enota izda odločbo o priznanju pravice do tehničnega pripomočka.

5. Po pravnomočnosti te odločbe upravna enota upravičencu izda vrednotnico za sofinanciranje tehničnega pripomočka.

6. Postopek se lahko pospeši, če se vlagatelj na upravni enoti dogovori, da bo osebno prevzel odločbo ter ob prevzemu odločbe poda pisno izjavo oz. izjavo na zapisnik, da se odpoveduje pritožbi zoper to odločbo in zaprosi za takojšnjo pravnomočnost odločbe.

7. Vrednotnico mora upravičenec unovčiti najpozneje v enem letu od njene izdaje.

8. Tehnični pripomoček lahko upravičenec nabavi pri katerem koli dobavitelju tehničnih pripomočkov v Republiki Sloveniji.

Povezave:

- [Vloga za uveljavljanje TP - obrazec](#)
- [Vloga tehnični pripomočki - obrazec](#)
- [**Lista tehničnih pripomočkov**](#)
- [Lista izvedencev](#)
- [Pravilnik o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila](#)
- [Zakon o izenačevanju možnosti invalidov \(neuradno prečiščeno besedilo\)](#)

[Na vrh](#)

DOBRO JE VEDETI: **Kratkovidnost**

Avtor in sodelavec: *Matjaž Mihelčič, M.Sc., optometrist*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Kratkovidnost ali myopia je anomalija vida, pri kateri na daleč vidimo slabo, na blizu pa dobro in jo korigiramo s t.i. »minus stekli«. Je napaka očesa, ki je bila včasih približno enako ali redkeje zastopana kot njena nasprotnica – daljnovidnost. V zadnjih desetletjih je pojavnost zelo narasla, še posebno v Aziji - tam na nekaterih področjih (Singapur, Hongkong, Tajvan) dosega 80 % populacije, v nekaterih starostnih skupinah pa je celo več kot 90-odstotna. V državah zahodnega sveta se povzpela na približno 40 %. Ker višja in visoka kratkovidnost s seboj prinašate ne samo odvisnost od pripomočkov za vid, temveč tudi resne spremembe na očesnem ozadju in drugo patologijo (večja pogostost sive mreže, glavkoma, strganin in odstopov mrežnice, miopične makulopatije in žilnične neovaskularizacije itd.), je stroka začela biti plat zvona. V zadnjem desetletju je bilo narejenih več multicentričnih študij, ki so pokazale na glavne razloge za naraščanje te omejujoče in resne anomalije očesa.

Dednost

Vsekakor je prvi razlog za kratkovidnost dednost. Do konca leta 2015 so odkrili preko 40 genov, ki so tako ali drugače povezani s kratkovidnostjo. Pri tem ni nujno, da geni neposredno povzročijo daljšanje zrkla očesa (ki je najpogostejši razlog za kratkovidnost), temveč lahko le določajo slabo sposobnost očesa za ohranjanje pravovidnosti. Tako so, vsaj v nekaterih primerih, otroci kratkovidnih staršev bolj dovzetni za to, da se jim ob dolgotrajnem delu na blizu ta napaka vida pojavi in povečuje. Tisti, ki imajo oba starša kratkovidna, imajo 60 % možnosti, da to postanejo tudi sami.

Bližinsko delo

Omenili smo torej bližinsko delo, ki je lahko močan okoljski dejavnik pri naraščanju kratkovidnosti. Že pred stoletji so opazili, da so učeni ljudje pogosteje kratkovidni in to povezovali s potrebo po stalni prilagojenosti očesa kratki razdalji, ki naj bi vodila v daljšanje dolžine zrkla in v večanje napake vida. Ta teorija je pravzaprav obveljala, le da je mehanizem prilagajanja očesa delu na blizu zdaj bolj natančno pojasnjen: oko mora pri gledanju na kratke razdalje napeti t.i. ciliarno mišico, ki omogoči očesni leči, da zavzame bolj konveksno obliko in s tem zbere žarke predmeta na mrežnici. Izkazalo se je, da se oko temu vsaj malo upira in žarki so pravzaprav skoraj vedno zamaknjeni nekoliko za mrežnico – s tem pa lahko predstavljajo signal očesu, da bi se s podaljševanjem dolžine osi zrkla lahko prilagodilo tej situaciji in slika bi bila z manj napora akomodacije bolj ostra. Dokazali so, da je za to prilagoditev bolj odgovoren signal periferne mrežnice. Ta del očesa torej javlja, v katero smer bi se očesu izplačalo prilagajati se, da bi ujelo ostro sliko na mrežnici. Oči, ki ure in ure strmijo v čtivo na kratki razdalji, se temu odzovejo. Ker je znotraj očesa tlak večji kot v okolici, struktura očesa pa je kolagena in precej toga, se oko, po tem, ko se je podaljšalo, ne more več nazaj skrajšati. Zmotne so teorije, po katerih bi z vajami

mišic lahko zmanjšali kratkovidnost; mogoče je le trenirati zaznavo in »možgansko obdelavo« slike, česar pa ne gre mešati z optično napako očesa.

Dejansko je mehanizem javljanja neostre slike pri delu na blizu kar zapleten in ni še do konca pojasnjen. Že dolgo je sicer znano, da nekatera zdravila, ki paralizirajo akomodacijo (antimuskariniki, med njimi najbolj znan je atropin), uspešno zavirajo rast kratkovidnosti. Imajo pa številne stranske učinke in za ta namen niso primerni za širšo uporabo. Zanimivo pa je, da so šele nedavno dokazali, da mehanizem zaviranja rasti očesnega zrkla ni preko onemogočene akomodacije (t.i. cikloplegije), temveč v tem, da ta zdravila preprečujejo signalu mrežnice, da bi prišel do zunanjih struktur očesa ter sprožil mehčanje tkiva beločnice in s tem »lovljenje fokusa« ter daljšanje očesa. Pri tem igra pomembno vlogo debelina žilnice – ob bližinskem delu se ta tanjša, in sicer pri kratkovidnih osebah bolj kot pri pravovidnih, s tem pa olajšuje, za zdaj še neznanim »sporočevalcem«, dostop do beločnice.

Zaviranje rasti kratkovidnosti

Eksperimentalno se v svetu že uporablja nekaj zdravil za zaviranje kratkovidnosti – od prej omenjenih kapljic - razredčenega Atropina in Pirenzipina v obliki gela, pa do metod utrjevanja beločnice: To je s tabletami 7-methylxanthina uspelo Dancem, Rusi pa se pri visokih kratkovidnostih s komplikacijami poslužujejo posteriorne skleroplastike – utrjevanja beločnice z »našitki« kolagenega tkiva, pa tudi s posteriornim kroslinkingom – metode utrjevanja z vbrizgavanjem encimov. Treba je povedati, da v večini primerov rast kratkovidnosti le nekoliko zavrejo, popolna ustavitev skoraj ni mogoča, še manj pa njeno zmanjševanje. Kirurških metod za odpravljanje napak vida ne moremo šteti med postopke, ki bi v resnici odstranili razloge kratkovidnosti – podaljšane dolžine očesnega zrkla. Te tehnike slonijo na principu preoblikovanja ukrivljenosti roženice (najpogostejše so variante laserske operacije – PRK, LASIK, LASEK, SMILE), ali pa se napako loma žarkov kompenzira z vstavljanjem nove lečke v oko. S tem se pacient sicer povečini znebi očal ali kontaktnih leč, vse druge težave, povezane s kratkovidnostjo, pa ostanejo. Zato je pomembno, da vsak tak pacient tudi po operaciji za odpravljanje kratkovidnosti, še naprej redno hodi na preglede.

Na napak ležečo sliko v očesu poskušajo vplivati tudi optično – razvili so posebne dvožariščne kontaktne leče, ki na zunanjem delu mrežnice gorišče obrnejo proti »plusu«, torej na notranjo stran očesa in s tem zmedejo signal po daljšanju zrkla. Te leče se že predpisuje, a je njihova uspešnost zaenkrat relativno majhna – v najboljšem primeru je porast kratkovidnosti pol manjša, kot bi bila s klasičnimi lečami. Pri običajnih kontaktnih lečah pa ne moremo računati s posebno močnim zaviralnim učinkom na kratkovidnost. Leče namreč običajno začnemo uporabljati v dobi, ko se rast kratkovidnosti umirja sama po sebi, to pa si včasih pacienti napak razlagajo, kot da so leče zaustavile napredovanje kratkovidnosti.

Na podoben način kot dvožariščne leče so razvili očalna stekla, ki pa se niso obnesla, saj se oči, ki potujejo po steklu, niso mogle privaditi stalno megleni sliki ob robovih stekla. Najpreprostejši način zaviranja kratkovidnosti je pravzaprav uporaba običajnih progresivnih stekel. Ta sicer predpisujemo osebam po pribl. 45. letu starosti, ki potrebujejo dodaten »plus« za delo na blizu. Pri mlajših pa so lahko

učinkovita za zaviranje rasti kratkovidnosti, vendar le v primeru, ko se oči na blizu odzivajo s premajhno akomodacijo zaradi latentnega škiljenja navznoter.

Nekdaj je bila navada, da se za kratkovidnost predpiše šibkejša stekla, kot pa je bila ugotovljena napaka vida. Sedaj je že več študij potrdilo, da prešibka očala prav nič ne pomagajo zavreti rasti kratkovidnosti. Izjema so spet le otroci z nekaterimi napakami binokularnega vida in pa osebe z zelo visoko kratkovidnostjo, kjer se ploskev slike, ki jo nudijo očala, ne sklada z obliko mrežnice. Tako se danes načeloma svetuje natančna korekcija, določena ob refrakcijskem ravnotežju obeh oči, vključno z natančno korekcijo astigmatizma. Na ta način oči še najbolj učinkovito prepričamo v ohranjanje dioptrijskega stanja.

Svetloba

Poleg tega, da na rast kratkovidnosti vpliva dolgotrajno bližinsko dela, so dokazali tudi vpliv svetlobe: otroci, ki so več v zaprtih prostorih in imajo malo sončne svetlobe, so bolj kratkovidni. Dokazali so, da je potrebnega vsaj dve uri gibanja zunaj, da se pokaže blagodejni učinek, ta pa je močnejši predvsem ob samem začetku pojava napake vida. Kasneje, ko kratkovidnost že narašča, je manj učinkovit. Pokazalo se je tudi, da je napredovanje kratkovidnosti v poletnih mesecih pol manjše kot v zimskih. Tako so v zadnjih letih na Kitajskem v nekaj šolah uspeli uvesti režim pogostih odmorov, na šolskih klopeh pa so bila ravnila, ki so otrokom preprečevala, da bi se z glavo preveč približali knjigam na mizi. S tem so prvič sistematično zmanjšali naraščanje kratkovidnosti.

Razen tega, da računalniški in tablični zasloni (pa tudi telefoni) priklenejo poglede mladih za dlje časa kot knjige, jih tudi obsijejo z drugačno svetlobo. Ta, ki jo oddajajo moderni prikazovalniki vsebin na svojih ekranih, je namreč krajših valovnih dolžin kot pa običajna razsvetljava prostorov. S tem je moten dnevni ritem spanja – kratke valovne dolžine svetlobe preko posebnih mrežničnih celic namreč javljajo v hipotalamus potrebo po zatiranju produkcije spalnega hormona melatonina. Tako tudi ponoči na za ekrani zdržimo dlje kot pa na primer za knjigo. To, dolgotrajno branje z zaslona, skupaj s kratko delovno razdaljo pa je že osnova za nastanek ali povečanje kratkovidnosti, še posebno, če je neprekinjeno.

Kratkovidnost, inteligentnost

S kratkovidnostjo je anekdotično povezana tudi inteligentnost – kratkovidni ljudje so uspešnejši v šoli, vendar seveda ni jasno, ali so uspešnejši zato, ker so kratkovidni, ali pa so kratkovidni zato, ker so več študirali in bili – posledično – tudi bolj uspešni. Ugotovili so tudi, da so s kratkovidnostjo bolj povezane jezikovne kot matematične sposobnosti.

Zaključek

Kratkovidnost je zelo pogosta napaka vida, ki prizadeva vse več ljudi, posebno mladih. Nekdaj je veljalo, da se rast zrkla ustavi po koncu pubertete, danes pa to ne drži več. Pogosto smo priča večanju »minusa« tudi do štiridesetega leta in čez. Posebno nas lahko skrbi za populacijo mladih, ki porabi vse več časa za gledanje v telefone in tablice, tipično na zelo kratkih razdaljah, hkrati pa se zadržujejo več

znotraj. Oboje je dokazan okoljski dejavnik za rast kratkovidnosti. Tako so v stroki nastala priporočila za zmanjševanje tveganj za kratkovidnost:

- otroci in mladostniki naj bodo vsaj dve uri na dan na dnevni svetlobi,
- ob branju in pisanju naj vzdržujejo delovno razdaljo vsaj dolžine podlakti – od komolca, naslonjenega na mizo, do brade, naslonjene na pest roke,
- privoščijo naj si pravočasne počitke, s pogledom v daljavo. Tu je v rabi pravilo 20 – 20 – 20, kar pomeni, da vsakih 20 minut pogledamo za 20 sekund na razdaljo vsaj 20 čevljev (3 m). Ob tem je priporočljivo tudi razgibati oči s preprosto telovadbo – pogledi v skrajne točke zornega polja.

Pomembno je, da hodimo redno na očesne preglede, tam pa nam bodo morda svetovali še kakšno tehniko ali posebni pripomoček, s katerim bomo vsaj nekoliko pomagali svojim očem, da ostanejo v dobri kondiciji in ne zapadejo v stalno povečevanje »minusa«.

[Na vrh](#)

PAMETNI TELEFONI: Predstavitev GPS navigacijskih aplikacij za IOS naprave (1. del)

Avtor in sodelavec: *Safet Baltič*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

V tem članku vam bom opisal dve navigacijski aplikaciji ter eno aplikacijo za pomoč pri iskanju uporabnih točk (banke, lokali ..), ki je namenjena slepim in slabovidnim osebam.

Apple maps (apple zemljevidi)

Apple maps (v nadaljevanju maps) je prednaložena navigacijska aplikacija na Applovih napravah. Maps za navigacijo uporablja GPS anteno v napravi in prenos podatkov, ker se zemljevidi nahajajo na strežniku. Zato vam pred uporabo svetujem, da preverite, če imate pri vašem mobilnem operaterju zakupljen prenos podatkov, v izogib nevšečnostim zaradi prevelike porabe. Aplikacija je zelo preprosta za uporabo. Ko jo odprete, je najboljši način za delo v njej s takoimenovanim flikanjem od leve proti desni in v nasprotni smeri.

Ko pridete do gumba directions (smeri), dvakrat hitro tapnete, da se vam postavi Voice over v polje za vpis naslova, do katerega želite prispeti. Najprej napišite ime ulice, zatem hišno številko in na koncu kraj, kamor želite prispeti. Ko končate z vnosom potrebnih podatkov, flikate od desne proti levi, da pridete do gumba route. Ko dvakrat tapnete gumb route, se vam na zaslonu prikažejo podatki, kot so:

- ... vaša trenutna lokacija,
- ... lokacija, kamor želite prispeti,
- ... način navigacije, v katerem morate označiti, na kakšen način želite do cilja: z avtomobilom, z javnimi prevoznimi sredstvi ali pa peš,
- ... čas trajanja poti,
- ... dolžina poti,
- ... in na koncu gumb start. Ko dvakrat na hitro kliknete gumb start, se prične glasovna navigacija, ki vas vodi do cilja.

Ko se prične navigacija, dvakrat kliknete kjerkoli na zaslonu in prikažejo se vam naslednje možnosti:

- ... gumb end (konec),
- ... list steps (seznam korakov), kjer vam prikaže navigacijo korak za korakom do cilja,
- .. navigation voice (glas navigacije), kjer nastavljate glasnost glasovne navigacije.

Maps vam med navigacijo bere imena ulic, kar je zelo uporabno za slepe in slabovidne.

Navigon Europe

Navigon je Garminova aplikacija za GPS navigacijo za pametne telefone. Aplikacija je plačljiva in njena cena znaša 69,99 €. Pri uporabi Navigona ni potreben prenos podatkov, ker se med inštalacijo programa na vaš telefon naložijo zemljevidi vseh

Evropskih držav. Imate tudi možnost uporabe prenosa podatkov, kar si nastavite v nastavitvah. Prenos podatkov pa aplikacija uporablja le za podatke o prometu in vremensko prognozo. Aplikacijo plačate in si jo naložite na napravo v aplikaciji APP Store. Kot že omenjeno Navigon ne potrebuje prenosa podatkov in uporablja za navigacijo zgolj interno GPS anteno in nameščene zemljevide.

Ko odpremo aplikacijo, se nam na zaslonu prikažejo naslednje možnosti po vrstnem redu:

- ... Main menu (osnovni meni),
- ... Options (možnosti),
- ... Where to (kam) ta gumb uporabljamo za hitri način navigacije,
- ... Adress (naslov) ta gumb uporabljamo za izbiro cilja korak za korakom, kot je izbira države, mesto, ulica in hišna številka,
- ... POI ta gumb nam prikaže možnosti izbire cilja, kot so bencinske črpalke, restavracije in ostale uporabne lokacije okoli nas,
- ... My destinations (moji cilji; ta gumb nam prikaže naše priljubljene in shranjene lokacije,
- ... Take me home (pelji me domov; ta gumb pa prične vodenje do našega doma, seveda pod pogojem, da ste shranili svoj domač naslov.

Na dnu zaslona, nad gumbom home (domov), pa se nam prikažejo tabulatorji od leve proti desni strani zaslona po naslednjem vrstnem redu:

- ... Map (zemljevid); ta tabulator je v osnovi označen in se pod njim prikazujejo zgoraj opisani predmeti,
- ... Settings (nastavitve); ta tabulator nam omogoči nastavitve, kot so merske enote, glas navigacije, vklop prenosa podatkov in ostale uporabne nastavitve,
- ... Extras (dodatki); ta gumb nam ponudi dodatne Garminove aplikacije,
- ... Map manager (upravljalca zemljevidov); ta tabulator nam prikaže naložene zemljevide na naši napravi,
- ... gumb More (več), kjer se nam prikaže možnost registracije.

Tudi v Navigonu vam za hitrejši način premikanja po zaslonu svetujem flikanje od leve proti desni in obratno. Najhitrejši način, da se prične GPS navigacija je, da dvakrat hitro kliknemo polje Where to (kam). V to polje vnesemo naslov cilja in na tipkovnici dvakrat kliknemo Search (išči) in nam aplikacija ponudi naslednje informacije, kot je gumb za nazaj, naslov cilja, kamor smo namenjeni, Map (zemljevidi), kjer se nam prikaže zemljevid poti, info (informacije o cilju), gumb More (več), nato nam pokaže, kje v bližini cilja se nahaja parkirišče, in na koncu možnost izbire med navigacijo z vozilom ali pa peš. Ko na koncu izberemo, na kakšen način želimo do cilja, se nam na zaslonu prikažejo naslednji predmeti, in sicer gumb za nazaj, Start navigation (prični z vodenjem), dolžina poti in na koncu čas trajanja poti. Ko dvakrat kliknete gumb Start navigation, se prične glasovno vodenje do cilja. Če želimo prekiniti vodenjem, moramo dvakrat klikniti gumb Options (možnosti) in se nam bo na zaslonu prikazal gumb End navigation (končaj z vodenjem). Ko dvakrat na hitro kliknemo ta gumb, se vodenje zaključi.

Opomba: treba se je zavedati, da je natančnost vodenja odvisna od pokritosti z GPS signalom, zato je natančnost boljša z vklopljenim prenosom podatkov.

AroundMe (okoli mene)

Aplikacija AroundMe se uporablja za iskanje določenih uporabnih točk, kot so bari, banke, restavracije, hoteli in ostale uporabne točke. Ko odprete aplikacijo, se vam na zaslonu prikaže seznam zgoraj navedenih možnosti. Ko dvakrat kliknete eno izmed možnosti, vam aplikacija prikaže lokacije okoli vas po imenu. Ko izberete eno izmed ponujenih točk, kamor bi želeli prispeti, jo dvakrat kliknete. Ko odprete to točko, se vam na zaslonu prikažejo podatki o točki in možnost navigacije do nje. Če izberete navigacijo do točke, vam naprava ponudi izbiro navigacijskih aplikacij, katere imate naložene na napravi in s katero vas bo naprava pripeljala do želenega cilja. Aplikacija AroundMe ima na seznamu točk tudi možnost po imenu Nearby (v bližini).

Če izberete to možnost, vam aplikacija prikaže zanimivosti lokacije, kjer se nahajate, z zgodovinskim opisom. Aplikacija je brezplačna in si jo naložite na napravo v aplikaciji App store. Tudi ta aplikacija uporablja za iskanje točk prenos podatkov, zato pred uporabo preverite, če imate pri vašem mobilnem operaterju zakupljen prenos podatkov.

[Na vrh](#)

NAMIGI IN NASVETI: Najboljši brezplačni protivirusni programi za Android, Chrome za iOS hitrejši in zanesljivejši

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: avtor

[Pošlji komentar](#)

97. Najboljši brezplačni protivirusni programi za Android

Uporaba mobilne naprave Android brez protivirusne rešitve vas lahko drago stane. Mobilni operacijski sistem Android je zaradi priljubljenosti izredno zanimiv za pisce škodljivih programskih kod, kljub temu pa večina uporabnikov še vedno nima nameščene ustrezne protivirusne rešitve. Če tudi vi nimate ustrezne protivirusne rešitve nameščene na svojo mobilno napravo Android, imate zelo veliko možnosti, da boste mobilno napravo prej ali slej okužili z nevarno zlonamerno programsko kodo.

Ker bogata paleta škodljivih programskih kod grozi predvsem uporabnikom pametnih mobilnih telefonov in tabličnih računalnikov Android, uporabnikom priporočamo, da si nanje čim prej namestijo enega od mnogih brezplačnih protivirusnih programov. Ker pa vse protivirusne rešitve niso enako učinkovite, smo za vas poiskali seznam desetih rešitev, ki bodo vaš pametni mobilni telefon in tablični računalnik zaščitile pred škodljivim delovanjem zlonamernih kod.

Deset najboljših protivirusnih rešitev za Android–:

1. Avast Mobile Security,
2. AVG Antivirus Security,
3. Bitdefender Antivirus Free,
4. CM Security,
5. Kaspersky Internet Security,
6. Lookout,
7. McAfee Security and Power Booster,
8. Norton Security and Antivirus,
9. Dr. Web Security Space,
10. Avira Antivirus Security.

Povezavo odpreš s pritiskom na tipko Ctrl in klikom z levo tipko miške na ime protivirusnega programa.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com/>

98. Chrome za iOS hitrejši in zanesljivejši

Novi Google Chrome za iOS je hitrejši in še bolj zanesljiv! Če uporabljate pametni mobilni telefon ali tablični računalnik iOS, vam svetujemo, da za brskanje po svetovnem spletu ne uporabljate mobilnega spletnega brskalnika Safari. Novi spletni brskalnik Google Chrome za iOS ga namreč prekaša v vseh pogledih.

Novi mobilni spletni brskalnik Google Chrome za iOS se nedvomno spleta namestiti, saj temelji na osnovi tehnologije WKWebView. Ta mu zagotavlja tekoče delovanje tudi v najtežjih pogojih, poleg tega je za nameček še stabilnejši, saj so mu programerji zanesljivost povečali za kar 70 odstotkov. Kmalu bomo s pomočjo mobilnega spletnega brskalnika Google Chrome lahko tudi privarčevali, saj bo za prikaz spletnih strani porabil manj prenosa.

Pri novem mobilnem spletnem iskalniku Google Chrome za iOS so ikone nameščenih razširitev prikazane poleg vrstice za iskanje, kar uporabniku omogoča hitro odstranjevanje, če razširitve ne potrebuje.

Novi mobilni Chrome za iOS je na voljo za prenos na spletnem naslovu bit.ly/Chrome-iOS-RN.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com/>

[Na vrh](#)

OGLASNA DESKA: Balabolka (Blebetalka) - program za glasno branje poljubnega besedila

Avtor: *Jožef Gregorc*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošlji komentar](#)

Naslov članka v resnici zavaja, saj je program, katerega opis sledi, mnogo več kot zgolj pretvornik tipkanega besedila v govor. Res je, osnovna funkcija tega programa je pretvorba poljubnega natipkanega besedila v zvok, vendar program zmore mnogo več. Med razvojem je pridobil osnovne funkcije urejevalnika besedila, prav tako zna program manipulirati s podnapisi na način, da se sinhronizirajo s filmom in tako lahko hkrati gledamo film in poslušamo podnapise, z njim lahko prevajamo besedilo iz enega v drug jezik, zna odpreti precejšnje število formatov besedila, kar pomeni, da lahko z njim preberemo knjigo v vseh danes sprejetih knjižnih formatih (EPUB, MOBI, PDF, RTF, DOCX, DOC)...

Opis vmesnika

Program je zelo minimalističen. Poleg glavnega okna, ki ga zapolnjuje besedilo, zaslon zasedajo še tri vrstice. Vse so standardne. Nad menijsko vrstico so trije gumbi, s katerimi upravljamo velikost prikazanega okna, spodaj pa je vrstica stanja, ki podaja informacije o preostanku besedila do konca, katera govorna sinteza je v uporabi ipd. Poleg opisanih vrstic lahko dodamo še nekatere orodne vrstice, s pomočjo katerih lahko prilepimo ukaze za manipulacijo z besedilom neposredno na prvi zaslon.

Oblika vmesnika se lahko po želji uporabnika s pomočjo kožic tudi spremeni. Z njimi lahko spremenimo obliko vmesnika, barvne palete ipd.

Opis glavnih funkcionalnosti

Opomba: za polno delovanje programa mora biti na računalniku nameščena vsaj ena govorna sinteza.

V tem programu je vse podrejeno maksimalno učinkovitemu manipuliranju z besedilom, da bi lahko dosegli čimboljše rezultate. Program omogoča snemanje besedila, predvajanje besedila »v živo«, napredno pripravo besedila (popravljanje naglasov, vstavljanje predposnetih multimedijskih izrezkov), delo z zaznamki, urejanje podnapisov ...

Ker je funkcionalnosti preveč, se bomo v članku osredotočili in opisali samo bistvene. Te so:

- branje v živo,
- snemanje besedila, ki ga bomo predvajali na drugi napravi in
- delo z zaznamki.

Branje v živo pomeni, da program spremenimo v multimedijski predvajalnik na način, da program pošilja podatke v izbrano govorno sintezo, ta pa nam potem besedilo

govori. Med predvajanjem besedila je program lahko pospravljen v sistemski pladenj in/ali opravilno vrstico. Hitre tipke nam omogočajo, da besedilo, ki je bilo izgovorjeno, ponovimo, besedilo preletimo, ga ustavimo ali zgolj naredimo premor v predvajanju. Program je primeren tudi za ljudi z motnjami branja, saj vidno označuje, kateri del besedila je v branju.

Funkcijo snemanja besedila lahko opišemo tudi kot RoboBraille na steroidih, saj lahko koristimo vse zvočne zmožnosti RoboBraille in še nekaj dodatnih, ki zares pridejo prav. Dodatna prednost programa je tudi v tem, da se vse dogaja na lokalnem sistemu in tako ni omejitve glede velikosti vhodnih podatkov.

Besedilo lahko v celoti posnamemo v eno datoteko, lahko pa besedilo predhodno ločimo in ustvarimo vrstni red, ki ga bo upošteval program pri pretvorbi le-tega. Poleg tega v izhodno datoteko (odvisno od njenega formata) vključimo tudi napisano besedilo, tako da ga lahko hkrati poslušamo in beremo na predvajalnikih, ki znajo brati np3 značke. Napredni uporabniki pa bodo veseli zmožnosti Balabolke, da zna popravljati »napake« govorne sinteze in to pomeni, da lahko sami določimo, kako naj govorna sinteza izgovarja posamezno besedo. Primere, ko potrebujemo več različnih izgovorjav enako napisane besede, najdemo med enakopisnicami. Taka enakopisnica je prst, ki je lahko zemlja ali pa prst na roki.

Delo z zaznamki nam pride prav, ko želimo dokument razrezati na več delov zaradi pretvorbe v govor, zaznamki nam pridejo prav tudi takrat, ko želimo preskakovati ipd. Lahko dodajamo in urejamo zaznamke, ustvarjamo imensko kazalo, program pa pozna tudi hitre zaznamke.

Test

Program, ki je bil na testu, je zrasel do različice 2.11.0.591. Ta različica je zadnja, ki je polno prevedena, če izvzamemo vsebino pomoči.

Ob uporabi programa z bralniki zaslona se lahko opazi, da je razvijalec programa pomislil tudi na ljudi, ki uporabljajo bralnike zaslona, vendar bodo uporabniki z bralnikom zaslona še vedno imeli težave, ko bodo na »fino« nastavljali program, saj bralniki zaslona pogovornih oken, kot so sedaj oblikovana, ne berejo dobro.

Pohvalno je to, da program zna delati »samostojno«, kar pomeni, ko mu enkrat zadamo nalogo, jo bo opravil uspešno brez naših dodatnih posegov in nas pri tem tudi ne bo motil.

Solidno se Balabolka izkaže pri preoblikovanju besedila, vendar slednjega ne moremo preoblikovati »v živo«, temveč je treba v nastavitvah določiti, kako naj bo oblikovano in rezultate vidimo po ponovnem zagonu dokumenta.

Sklep

Balabolko kot program za branje tipkanih besedil lahko priporočam tistim, ki so navajeni govornih sintez in načina njihovega branja, Balabolka koristi tudi tistim, ki morajo brati med potjo, pa nimajo dostopa do posnetih zvočnih knjig z naravnim

glasom, odsvetujem pa jo tistim, ki bi v njej radi okraševali besedilo, saj je urejevalnik kljub vsemu še vedno le osnovne izvedbe.

Balabolka je dostopna na: <http://www.cross-plus-a.com/balabolka.htm>

Program bo brezplačen, dokler bodo ljudje plačevali za glavni izdelek razvijalca Balabolke, Cross+A.

[Na vrh](#)

NOVIČKE: Neposredni vid slepih po Browningovi metodi je gledanje brez fizičnih oči, Prihajajo leteči avtomobili, na voljo pametni telefoni s smešno nizko ceno, Microsoft izdal inovativno tipkovnico Hub Keyboard, Facebook se je poslovil od XMPP klientov

Avtor in sodelavec: *Jure Srebrovic*

Lektoriranje: Albert Kolar

[Pošljí komentar](#)

Neposredni vid slepih po Browningovi metodi je gledanje brez fizičnih oči

V Rusiji je skupina pod vodstvom g. Bronnikova in dr. Lognikove razvila metodo mentalnega treninga, namenjeno slepim in slabovidnim otrokom, s katero se lahko znajdejo v prostoru brez uporabe običajnega vida. Intenzivni mentalni trening poteka več let in nekateri otroci (pa tudi redki odrasli, ker je učenje odraslih težje) so po tem sposobni izven senzorne percepcije – neposredni vid, ki, kot kaže, ne uporablja fizičnih oči. Skupina dosega velike uspehe pri rehabilitaciji slepih in slabovidnih otrok. Pri raziskavah neposrednega vida uporabljajo Kirlianovo kamero, ki pokaže specifičen vzorec korone prstanca, ki je značilen za tako imenovano spremenjeno stanje zavesti. Zanimiv poskus so prikazali s palico, ki jo obračamo toliko časa, da vidimo samo najmanjši presek palice. Palica v tem primeru kaže proti središču našega vida. Če to ponovimo še enkrat na drugi lokaciji palice, dobimo enolično točko, ki predstavlja središče našega vida. Poskus pri osebah, ki so sposobne neposrednega gledanja, je pokazal, da središče neposrednega vida ni znotraj glave, kot je to pri običajnem vidu, temveč kakih 10 cm pred čelom.

Vse skupaj se sliši precej neverjetno, vendar so se udeleženci konference lahko letos v St. Petersburgu prepričali na lastne oči: dva otroka sta z zavezanimi očmi razpoznavala slike na računalniškem ekranu, eden pa je celo z zavezanimi očmi bral iz naključno odprte knjige ter prebral vizitko naključno izbranega udeleženca konference. Več o tem si lahko preberete v zapisu prof. dr. Igorja Kononenka tukaj: <http://www.bronnikovmethod.com/>

Vir: mailing Lista pomagajmo si (Silva Pregel)

Prihajajo leteči avtomobili

Z avtomobilom Terrafugia TF-X bi lahko poleteli že leta 2024! Vsi se verjetno strinjamo s tem, da bi bilo lepo, če bi se lahko izognili dolgim kolonom na cesti, še lepše pa bi bilo, če bi lahko z osebnim avtomobilom na cilj kar prileteli. Te sanje se vam bodo lahko kmalu uresničile, saj je podjetje Terrafugia dokončalo zasnovo avtomobila z razvojno oznako TF-X, ki lahko poleti navpično kot helikopter in v zraku doseže hitrost do 320 kilometrov na uro. Ta avto je dejansko hibridni avtomobil, ki ga lahko uporabljamo tako v vlogi klasičnega prevoznega sredstva kot miniaturnega letala. Leteči avto Terrafugia TF-X za vzlet uporablja električni motor, ki je pri delovanju praktično neslišen, za letenje pa uporablja pogon na plin. Novost naj bi bila zelo enostavna za upravljanje, saj je opremljena z mnogimi pomagali, ki so vozniku v pomoč tako pri vzletanju in pristajanju kot pri letenju med oblaki. Leteči avtomobil Terrafugia TF-X je seveda narejen iz nekoliko drugačnih materialov kot običajni avtomobili, saj ima plastična okna, ki so lažja od steklenih in posebne pnevmatike.

Leteči avtomobil Terrafugia TF-X ima kar dober doseg glede na vrsto naprave, saj znaša kar 805 kilometrov pri običajni potovalni hitrosti. Pri podjetju Terrafugia verjamejo, da bo prvi prototip za preizkušanje v praksi na voljo že v roku dveh let, najkasneje do konca leta 2018. Širša uporaba tovrstnih avtomobilov pa naj bi se začela v obdobju med letoma 2024 in 2028, kar pa ni pretirano daleč.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com/novice/dogodki-in-obvestila/leteci-avtomobili-bodo-na-voljo-prej-kot-si-lahko-mislamo.html>

Gre za prevaro? Na voljo pametni telefoni s smešno nizko ceno:

Podjetje Ringing Bells je pred kratkim začelo s predprodajo zdaleč najcenejšega pametnega mobilnega telefona na svetu, saj je zanj treba odšteti samo 3,3 evra, ki je na svetovnem spletu in drugje dvignil veliko prahu (bit.ly/Ringing-Bells-Freedom-251). Gre namreč za dostojno opremljeno pametno napravo, od katere samo proizvodni stroški znašajo več kot 40 evrov. Telefon je namreč opremljen s 4-palčnim (10,2-centimetrskim) zaslonom, baterijo zmogljivosti 1.450 miliamperskih ur, neznanim štirijedrnim procesorjem frekvenca 1,3 gigaherca in sistemskim pomnilnikom kapacitete enega gigabajta. Za shranjevanje podatkov je na voljo osem gigabajtov prostora, ki ga s pomnilniško kartico lahko razširimo za dodatnih 32 gigabajtov.

Nad super poceni pametnim mobilnim telefonom Freedom 251 ima največ pomislekov ustanovitelj in predsednik združenja Indian Cellular Association Pankaj Mohindroo. Podjetje Ringing Bells naj bi namreč javnost zavajalo s podatkom, da je projekt sofinancirala indijska vlada, v resnici pa naj bi šlo za stoodstotno denarno podporo projekta. Pri podjetju Ringing Bells so prvi model za prve testne primerke novosti uporabili kar kitajski telefon Adcom Ikon 4 s prebarvanim logotipom, kot da to še ni vse, pa naj bi se izkazalo, da sploh še nimajo tovarne, kjer naj bi telefone izdelovali. Prve primerke pravijo, da bi kupcem dostavili že junija letos, gradnja tovarne pa v Indiji v povprečju traja eno leto. To ali naj bi šlo tu za prevaro ali ne, bomo torej izvedeli kaj kmalu.

Vir:

<http://www.racunalniske-novice.com/novice/dogodki-in-obvestila/bo-poceni-indijski-telefon-postal-prevara-tisocletja.html>

Microsoft izdal inovativno tipkovnico Hub Keyboard

Britansko podjetje Swiftkey, znano predvsem po istoimenski intuitivni programski tipkovnici za mobilne naprave, je pred kratkim prešlo v roke podjetja Microsoft. Njihova inovativna navidezna tipkovnica, ki lajša vnose in vpise na milijonih mobilnih naprav po vsem svetu je tako pred kratkim s strani Microsoftovih inženirjev doživela preobrazbo. Njena tehnologija je tako zdaj zapakirana v aplikacijo Hub Keyboard in je ponujena uporabnikom mobilnih naprav Android. Inovativna tipkovnica Hub Keyboard uporabnikom omogoča takojšen dostop do datotek pisarniškega paketa Office, stikov, orodja za prevajanje in lokalnega »odložišča«. Na vrhu tipkovnice je ikona, ki omogoča zbiranje podatkov iz mobilnega telefona, ne da bi pri tem morali odpreti dodatne aplikacije. Klik na gumb za kontakte omogoča iskanje prijateljev ter

shranjevanje imen in telefonskih števil v dokumentu, medtem ko gumb »translate« omogoča pisanje v enem jeziku na eni strani in samodejno prevajanje na drugi. Inovativno tipkovnico Hub Keyboard je ustvarila ekipa Microsofta, imenovana Garage, ki deluje na preizkusnih idejah, ki temeljijo na osnovi strojnega učenja in umetne inteligence. Novost je seveda za uporabnike mobilnih naprav Android brezplačna in je na voljo za prenos na spletni povezavi bit.ly/Google-Play-Hub-Keyboard.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com/novice/dogodki-in-obvestila/microsoft-presenetil-s-tipkovnico-za-android.html>

Facebook se je dokončno poslovil od XMPP klientov

Kot nekateri že veste, so v programu Skype septembra 2015 ukinili možnost dopisovanja s Facebook prijatelji. Nekje v novembru pa je Facebook prenehal podpirati tudi program Instantbird, saj so pri Facebooku dokončno ukinili uporabo XMPP protokola za dopisovanje. Facebook je tako za neposredne stike ostal dostopen le še neposredno na spletni strani in pa s pomočjo aplikacij, ki so dostopne pametnim telefonom. Slepim in tistim, ki so se posluževali raznih programov, je tako dokončno onemogočeno neposredno spremljanje vpisov in izpisov naših FB prijateljev in neposredno dopisovanje z njimi. Sedaj Facebook deluje le še na spletni strani, kjer pa nimamo tako hitrega pregleda, kdo je dosegljiv in kdo ne. Prav tako je prenehal delovati tudi program TW blue, ki je bil namenjen Twitterju. Žalostno je, da se nam taki dodatki ukinjajo, namesto, da bi se dodajali.

[Na vrh](#)

© 2002-2016, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)